

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

Sectio I. Quæ Privilegia possint revocari validè, & licitè à Successore habente æqualem postestatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

—•••••(57)•••••—

DISPUTATIO QUARTA.

De revocatione privilegiorum.

In tota privilegiorum materia, nihil æquè necessarium invenitur, quàm exacta noticia revocationum eorum. Pendent enim ex ea omnia, quæ pro praxi servanda sunt; idcirco inutilibus omissis, selectiora in sequentibus adducam.

SECTIO I.

Quæ privilegia possint revocari validè, & licitè à Principe concedente, vel à successore habente æqualem potestatem.

I41. **1.** **C**um difficultas procedat de privilegij concessis, seu concedendis à Romanis Pontificibus respectu fidelium; præcipuè Religiosorum, qui omnes peculiariter subditi illius sunt, non datur locus quæstioni, circa non subditos. Hoc enim solum ad alios Principes sæculares, potest pertinere, qui si semel concedant privilegia Ecclesiasticis, nequeunt illa revocare, quia jam fiunt bona Ecclesiastica; sed quia hoc non est ad rem, ideo ab eo abstinendum.

I42. **2.** *Dico primò*, privilegia merè gratuita, idest, quæ procedunt ex sola benignitate, & liberalitate Pontificis, revocari possunt, etiam sine aliqua compensatione, vel ab ipso, vel à suo successore, etiam nulla interveniente causâ, semper validè, & meo videri, semper licitè in praxi; quia semper fiet ex aliqua causa. Non enim est credendum Summum Pontificem, absque aliqua causa rationabili, velle revocare gratias à se absolutè concessas. Hoc enim de tanti Patris sanctitate, & benignitate nefas est suspicari. Conclusio est certissima in omnium opinione; nam in tali casu privilegium pendet ex sola voluntate Papæ in sui conservatione, sicut in sui con-

cessione, & sub hac conditione intelligitur concessum, quod aliqui limitant, nisi per tale privilegium acquisitum sit dominium alicujus rei, v. g. oppidi, vel domus, tunc enim privilegium non potest revocari sine gravi causâ, ut dicemus infra, sic Pelizar. q. 6. n. 101. videatur Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 33. n. 3. Suarez. lib. 8. cap. 37. num. 10.

I43. **3.** *Dico secundò*, privilegia collata per modum contractus onerosi, etiam cum urgente causâ, & ob bonum publicum possint revocari, sed cum debita compensatione debet hoc fieri, quamvis enim Supremus Princeps ob bonum publicum, aut aliam urgentem causam, possit rescindere contractum initum cum subdito: quia semper intelligitur servata Supremi Principis auctoritate ad meliora operandum; non potest tamen tertium privare re suâ, absque eo quod illi faciat debitam compensationem, cum subditus non teneatur cedere gratis juri suo; si ipsi justa compensatio commodè fieri potest; sic Suar. *supr. cap. 37. num. 5.* quem sequuntur alij. Hinc colligunt Doctores privilegium Bullæ Cruciatæ, & alia similia, non posse revocari à Pontifice utcumque; quia concessum est per modum contractus onerosi; hoc est, mediante pecuniâ exhibitâ, pro Fidei defensione, ut ex ipsa Bulla constat; nisi ex justa, & publica causâ, & cum restitutione ac-

H ceptæ

ceptæ pecunia, vel cum debita compensatione: imò, & cum expressa revocatione illius, & interveniente novo contractu compensationis. Unde cum nullum istorum inveniat in revocatione, quæ sit in anno Jubilæi, & in Bulla Cœnæ, non manet revocatum privilegium Cruciatæ, ut docent Sanch. *de matrimon. disp. 33. num. 10.* Portel. *verb. Bulla, in fin.* Rodt. & alij multi.

144.

4. Circa privilegia remuneratoria, propter servitia facta, vel facienda, distinctione utendum est. Nam si merite, ob quæ privilegia concessa sunt, dant privilegiato jus agendi, & actionem implorandi officium judicis, pro meritum satisfactione, ut obsequia famuli servientis, etiam sine pacto, vel servitia militis in bello, liberè præstantis; quorum intuitu Rex, seu Princeps privilegium concedit illis, cum sapiat debitum ex contractu, quasi implicito, hujusmodi privilegium datur ex debito justitiæ, licet ex servitiis, quæ videntur liberaliter præstitis; & in tali casu non potest revocari, nisi modo dicto in conclusione antecedenti; sic Sanch. *lib. 8. de matrimon. disp. 33. num. 4.* cum alijs multis à se relatis, quos sequuntur cæteri moderni. Et hæc pacta sive explicita, sive implicita, tenentur Principes, & eorum successores omnino servare; aliàs nulla pacta cum principibus, superioribus, & supremis, possent esse firma, & stabilia; quod est contra jus gentium, & contra rationem benè gubernandi; ita Paul. de Castr. in *l. digna vox, C. de leg. Afflic. decis. 2. & 128.* Boerius *decis. 204*

145.

5. Si verò obsequia, & servitia, ob quæ datur privilegium, fuerunt liberaliter exhibitâ, sed ex alijs titulis debita, etiam si illorum causâ, Princeps privile-

gium concedat; concessio, in rigore, non potest dici remuneratoria ex debito justitiæ, sed potius ex lege antidotali, id est, gratitudinis, vel benevolentia, & benignitatis, & hujusmodi privilegia possunt revocari absque compensatione; quia tale obsequium non inducit obligationem justitiæ conservandi illa, sed ad summum, ex quadam gratitudine, & benevolentia: nam sicut prima concessio fuit ex gratitudine, non debetur compensatio, si tollatur, nisi ex sola gratitudine; de quo latè Suar. *lib. 8. de legib. cap. 27. num. 6.* Ratio est, quia concedens privilegium ex gratitudine, non præsumitur se velle obligare ad compensationem in eventu quo auferat tale privilegium, nisi solum ex gratitudine, quæ ex natura sua petit aliquid compensari, ne Princeps ingratus se ostendat; & nota, quod adhuc in hoc casu, ut privilegium remuneratorium revocetur, requiritur justa causa respiciens bonum publicum, sive nova, sive antiqua, non prævisâ tempore concessionis, quæ semper in Principe, præcipuè Romano Pontifice, præsumitur; ita Menoch. *cons. 156. num. 48.* Suarez *cap. 37. num. 9.* & alij.

146.

6. Merita autem debent exprimi specialiter in privilegio concessio, ut constet esse remuneratorium, nec sufficit, ut in communi, & in generali exprimantur, juxta mentem Castr. Palai, *Trad. 3. disp. 4. p. 21. §. 1. num. 6.* Pelizar. *q. 6. num. 106.* sed ut benè notat Donat. cum multis, *quæst. 10. num. 1.* satis est ut constet, merita præcessisse, & licet in foro externo id debeat probari, in foro conscientia non est necessaria alia probatio, quàm ipsa veritas.

7. Hinc

147. 7. Hinc cum privilegia Regularium ferè omnia concessa sint per Romanos Pontifices, in præmium laborum, quos passi sunt, & quotidie patiuntur pro sanctæ Romanæ Ecclesiæ defensione, & augmento, ac animarum salute, prout ipsi Pontifices, in multis Bullis, expresse testantur: merito dubitatur, an sint remuneratoria modo dicto, *num. 3.* & sic non possint revocari, nisi in casibus magnæ, & publicæ necessitatis, & cum debita compensatione: An solum sint remuneratoria, juxta modum, *num. 4.* assignatum? Non pauci Doctores, nec inferioris notæ, sentiunt esse remuneratoria, ex causa onerosa, & per modum contractus, saltem impliciti, ad modum famulorum servientium, & militum præstantium sine pacto: & sic non posse revocari, nisi servatis, quæ diximus *num. 3.* ita præfari Authores. Sed oppositum tenendum est, nempe privilegia Regularium (uno vel altero excepto, quando contractus expresse intercessit) esse solum remuneratoria, titulo gratitudinis, non verò justitiæ, & sic posse revocari à Summo Pontifice, validè, & licitè modo explicato, *num. 5.*

148. 8. Probatur primò, quia Princeps supremus ut est Papa, quando hujusmodi privilegia concedit suis subditis, absque contractu, non se obligat ad conservandum talia privilegia, si occurrat causa, quæ si à principio extitisset, Papa non concederet talia privilegia, nec posteros Pontifices privare valet illa potestate revocandi, ut bene Suar. *cap. 37. num. 9.* Merol. *Tom. 3. cap. 8. num. 474.* cum multis alijs; & sufficientissima causa reputatur, jus commune illibatum servare; & in casu violationis, ad illud redire, & sic quando dispensationem

ejus concedit, potius ex sua benignitate concedit, quàm aliunde; ita *gloss. communiter recepta in Cap. decet, de reg. jur. in 6.*

149. 9. Secundò probatur, quia omnia obsequia, & servitia Regularium, in utilitatem Ecclesiæ, & animarum salutem, fiunt ex debito, & obligatione regulari, & status Religiosi; nam ad hoc tenentur ex pacto, & juramento præstito à fundatoribus Religionum, quo se, & suos posteros adstrinxerunt invigilare, ac nervosè laborare pro Ecclesiæ defensione, & pro salute animarum, admittæque sunt Religiones à Pontificibus ad hæc omnia procuranda, ut Episcoporum coadjutores; & sic ex debito status perfectionis, quem profitentur, talia servitia non possunt jus præbere Religiosis agendi contra Romanum Pontificem. Unde privilegia, quæ eis concedit, potius ex sua benignitate, & gratitudine procedunt, quàm ex justitia. Verum tamen est, quod attendunt Pontifices ad servitia præstita, & præstanda, quamvis aliàs, ratione sui status, ad ea teneantur; ita Donatus *quest. 19. per totam*, alios citans, & *num. 13.* adducit exemplum, quod parum favet intentioni in revocatione ab Urbano VIII. Facta ad petitionem nostri Regis Philippo IV. omnium privilegiorum, quibus in illis Regnis, aliquo modo Regulares eximebantur, in aliquibus ab obedientia suorum superiorum; & nulli fuit facta compensatio, prout patet ex Bulla incip. *Pastoratu Officij* edita anno 1626. & habetur *Tom. 4. Bull. Cherub Bull. 37.* sed hoc parum urget; quia talia privilegia erant personalia, & regulariter, magis extorta precibus, & diligentijs humanis,

manis, quam meritis in obsequium Sanctae Romanae Ecclesiae; & cum essent maxime nociva boni communis, non est mirum, quod illa Sanctus Pontifex revocaret, absque compensatione, declarando solum utque ad illud tempus potuisse extendi.

150. 10. Et si adhuc instes pro prima sententia, dicendo, quod multa obsequia, quae sunt à Religionibus, videntur excedere limites suae obligationis (casibus urgentissimis exceptis) ut patet in rebus difficillimis aggressis ab ipsis, ut sunt labores maximi, & continui, in studiis, & concionibus fidelium, & infidelium, non solum cum maximo periculo propriae salutis, sed & vitae. Ergo saltem ex hoc capite, privilegia concessa, & concedenda, reputanda sunt remuneratio, plusquam ex debito gratitudinis.

151. 11. Respondetur negari non posse, quod multa ex his operibus, excedunt debitum rigorose, & praeciè obligationis suae professionis, cum sint opera supererogatoria, sed cum fiant, ut debent fieri, ex amore Dei, & proximorum à Deo expectanda est retributio, non à Romano Pontifice, nisi ad summum ex gratitudine, liquidem voluntarie, & gratiose fiunt. Non tamen nego, quod propter ea praebent sufficiens fundamentum, ut talia privilegia, quando revocantur, seu restringuntur debeant intelligi cum minori restrictione possibili: Maxime si cedant in favorem animarum, quem semper intendunt Romani Pontifices. Et ideo in pertinentibus ad bona spiritalia, & salutem animarum, concessionem debent extendi, & revocationes restringi.

152. 12. Rutilus instat P. Chafaing. *tract. 1. cap. 4.* ubi acriter defendit, quod pri-

villegia Regularium specialiter, quoad praedicationes, confessiones, & alia huiusmodi, non sunt privilegia gratiosa, sed transierunt ad iura quaesita concessa intuitu laborum, & sic jam non sunt meræ gratiae, imò multa transierunt in rem iudicatam, & sic nequeunt voluntarie revocari. Probat ex multis sententijs Pontificum, & Conciliorum, contra oppositum te huiusmodi privilegij, ut constat ex sententia Bonifacij Extravag. *super Cathedralium de sepulchris*. quae licet correctæ fuerit à Benedicto XI. tamen postea à Clemente V. instante Concilio Generali Viennensi in Gallia fuit de novo confirmata, & appellatur Clementina, *Datum de sepulchris*, adducit alia exempla ex diversis Pontificibus: Non ergo talia privilegia, sine gravissima causa, & sine citatione partis, ut declaravit Urbanus VIII. ad Reg. 13. Cancellariae de iure quaesito, & sine compensatione, possunt revocari, neque mens Pontificis id intendit in suis revocationibus, quia jus tertij semper curat illibatam servare; omitto alia aciora, quae ibi iste Auctor adducit.

153. 13. Respondetur, quod tantum probat haec instantia, ut forte nihil probet. Non enim hoc ius quaesitum fundatur in debito iustitiae, ex al quo pacto, adhuc, implicito, quod erat necessarium, ut doctrina tradita à Patre Brunone haberet vim; sed fundatur in liberalitate, benignitate, & gratitudine Summi Pontificis, per obsequia debita alio titulo, nempe professionis, & liberaliter exhibita, ex charitate ad Deum, & proximos. Quapropter si adsit iusta causa, possunt revocari absque requisitis in debito Iustitiae; sic docent Suar. *c. 37. no. 4. Basil.*

4. Basil. de Leon. lib. 8. cap. 19. §. 2. num. 3. Palao Tract. 3. disp. 4. punct. 21. §. 1. num. 6. Bonacin. disp. 1. quest. 3. punct. 8. §. 3. num. 3. Unde ex dictis titulis (ut diximus) solum datur fundamentum, ut revocationes talium gratiarum, debeant interpretari strictè, ut minus lædant; præcipuè quando respiciunt salutem animarum, quam Romani Pontifices, ut veri Patres, & Vicarij Christi, semper præsumunt: ut intendere in suis Ordinationibus, scandalis, & liibus exclusis.

SECTIO 11.

De diversis revocationibus privilegiorum.

154. **U**T cum majori distinctione, & claritate procedamus, & certa ab incertis separata maneant, aliqua prænotari oportet. Primum est, non semper esse idem privilegium, *rescriptum*, *gratiam*, *beneficium*, & *indultum*, sed multoties diversa significare: *Rescriptum* enim intrinsecè petit, ut nomen ipsum præferat, quod in scriptis datur: siquidem *rescriptum* est responsum scriptum; ideoque per antonomasiam responsa Pontificum, ad dubia juris Canonici, in scriptis data, appellantur *Rescripta Pontificia*; sicut responsa Imperatorum ad dubia juris civilis, dicuntur *jura civilia*; sic notant Curtius in præfat. tract. ad Cap. cum tanto, de consuet. Suar. lib. 8. cap. 2. n. 7. Hæc tamen differentia, ut benè notat ipse Suar. valde materialis est: Nam responsum Principis, si ipse veller, posset sine scripto dari, & esset firmum, neque hoc est universale, siquidem privilegia frequentius in scriptis conceduntur; & possent ita concedi: taliter, ut aliter non valeant, juxta Principis dispositionem. Insuper *Rescriptum*, secundum usum juris Canonici, & Civilis, est nomen generale, ad

omnia se extendens, sive privilegia, sive gratias, quæ propriè privilegia non sunt, dum in scriptis conceduntur.

2. Rursus, *Rescriptum*, aliud dicitur *Iustitia*, aliud *gratia*. Primum est; quod datur, ad explicandum ius ad lites, vel ad decidendum jus inter partes, & hoc manifestè differt à privilegio, siquidem datur, secundum commune jus, vel ad interpretationem ejus, vel ad debitam ejus executionem: Cum verum privilegium semper detur, vel contra, vel supra jus commune; ut in ejus diffinitione diximus. Secundum, *Rescriptum* dicitur *gratia*, & est illud, quod versatur, vel circa res, aut circa Canonica rescripta, quæ beneficialia appellantur, & dantur ad collationem beneficiorum Ecclesiasticorum; in quibus ex dispositione Pontificum est omnino scriptura necessaria; alias nihil valebunt, ut dicitur in materia de beneficijs, & explicat Azor. lib. 5. inst. cap. 2. quest. 5. Quando autem *Rescriptum gratiæ* versatur circa jus operandi, sub illo continetur privilegium scriptum; sed latius patet, quàm privilegium, quia continet sub se alias gratias, seu beneficia, quæ propriè privilegia non sunt, ut patet in dispensationibus, quæ solum dantur ad unum actum, quæ minimè privilegia dici possunt; siquidem de ratione privilegij, ut lex privata est perpetua, & ad plures actus conceditur. Verum est, quod si dispensatio sit perpetua & ad plures actus concedatur coincidet cum privilegio: alia autem dispensationes, ut in irregularitate, & similibus, non sunt privilegia, quia solum sunt ablationes impedimenti Canonici, quo sublato, liber manet, qui erat impeditus, & licet dispensatus (idem dic de abso-

155.